

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 1 Ιουλίου 2022
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2022/0206(NLE)

10587/22
ADD 1

EDUC 257
SOC 426
EMPL 285
JEUN 137

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	30 Ιουνίου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 316 final ANNEX
Θέμα:	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της πρότασης σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με δρόμους προς τη σχολική επιτυχία

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 316 final ANNEX.

σνημμ.: COM(2022) 316 final ANNEX

Βρυξέλλες, 30.6.2022
COM(2022) 316 final

ANNEX

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της

πρότασης σύστασης του Συμβουλίου

σχετικά με δρόμους προς τη σχολική επιτυχία

{SWD(2022) 176 final}

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πλαίσιο πολιτικής για τη σχολική επιτυχία

Το παρόν πλαίσιο πολιτικής αφορά τη βελτίωση της επιτυχίας όλων των εκπαιδευομένων στα σχολεία, ανεξάρτητα από τα προσωπικά χαρακτηριστικά, το οικογενειακό, πολιτισμικό και κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο. Καθορίζει βασικές προϋποθέσεις και μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και των χαμηλών επιδόσεων σε βασικές δεξιότητες. Βασίζεται σε μια ευρεία και χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση της σχολικής επιτυχίας, η οποία δεν αφορά μόνο τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα, αλλά λαμβάνει επίσης υπόψη στοιχεία όπως η προσωπική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη και ευημερία των εκπαιδευομένων στο σχολείο. Περιλαμβάνει ορισμένες γενικές προϋποθέσεις (σημεία 1 και 2) και ένα σύνολο δράσεων προς υλοποίηση σε επίπεδο σχολείου και συστήματος.

- (1) Για την επιδίωξη της επιτυχίας όλων των εκπαιδευομένων στο σχολείο, ανεξάρτητα από τα προσωπικά χαρακτηριστικά, το οικογενειακό, πολιτισμικό και κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, απαιτείται μια **ενοποιημένη και ολοκληρωμένη στρατηγική για τη σχολική επιτυχία** στο κατάλληλο επίπεδο πολιτικής (εθνικό, περιφερειακό, τοπικό), σύμφωνα με τη δομή του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει κυρίως:
 - α) Διασφάλιση του συντονισμού με διάφορους τομείς πολιτικής (όπως υγεία, κοινωνικές υπηρεσίες, απασχόληση, στέγαση, δικαιοσύνη, ένταξη προσφύγων και άλλων μεταναστών, απαγόρευση των διακρίσεων) και δημιουργία σταθερής συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και συστηματικού διαλόγου με όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευομένων, των γονέων και των οικογενειών και όσων εκπροσωπούν τις απόψεις πιο περιθωριοποιημένων ομάδων) από τη φάση του σχεδιασμού έως την εφαρμογή και την αξιολόγηση.
 - β) Μια ισορροπημένη, συνεκτική και συντονισμένη δέσμη μέτρων πολιτικής, που θα συνδυάζουν την πρόληψη, την παρέμβαση και την αντιστάθμιση, με ιδιαίτερη έμφαση σε δράσεις πρόληψης και παρέμβασης.
 - γ) Ενοποίηση εθνικών, περιφερειακών και τοπικών στρατηγικών προσεγγίσεων (κατά περίπτωση) για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στρατηγικές που αποσκοπούν στην προώθηση βασικών δεξιοτήτων, στην αντιμετώπιση του εκφοβισμού και του κυβερνοεκφοβισμού (συμπεριλαμβανομένου του εκφοβισμού λόγω φύλου και της σεξουαλικής παρενόχλησης) και στην ενίσχυση της ευημερίας.
 - δ) Συστηματικό συνδυασμό, σε περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς, καθολικών μέτρων σε επίπεδο σχολείου για όλους τους εκπαιδευόμενους, με στοχευμένα μέτρα για ορισμένους εκπαιδευόμενους ή ομάδες εκπαιδευομένων που έχουν παρόμοιες ανάγκες ή αντιμετωπίζουν μέτριο κίνδυνο, και με πιο εξατομικευμένα μέτρα για άτομα με σύνθετες ή χρόνιες ανάγκες τα οποία αντιμετωπίζουν τον υψηλότερο κίνδυνο.
 - ε) Απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στα παιδιά και στους νέους που αντιμετωπίζουν κίνδυνο να βρεθούν σε μειονεκτική θέση ή να υποστούν δυσμενείς διακρίσεις, με τη διασφάλιση διατομεακής προσέγγισης και λήψης κατάλληλων μέτρων για τις ομάδες που διατρέχουν κίνδυνο, όπως παιδιά που προέρχονται από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικά περιβάλλοντα, από οικογένειες μεταναστών

ή Ρομά, πρόσφυγες, εκπαιδευόμενοι με ορατές και μη ορατές αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων μακροχρόνιων σωματικών, ψυχικών, πνευματικών ή αισθητηριακών βλαβών, παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας.

- στ) Απόδοση προσοχής στον εντοπισμό ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, μεταξύ άλλων, μέσω ενισχυμένης παρακολούθησης των επιδόσεων των αγοριών και των κοριτσιών, και υλοποίηση ειδικών δράσεων, κατά περίπτωση.
- ζ) Ανάπτυξη βάσει αποδεικτικών στοιχείων, με χρήση αξιόπιστων συστημάτων συλλογής δεδομένων και παρακολούθησης (βλ. σημείο 2 κατωτέρω) και με στήριξη από την πλέον πρόσφατη ποσοτική και ποιοτική έρευνα, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών και των εργαλείων που αποδεδειγμένα συμβάλλουν στην κατάκτηση εκπαιδευτικής επιτυχίας για όλους τους εκπαιδευόμενους. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται η αξιοποίηση πόρων που παρέχονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως η ευρωπαϊκή εργαλειοθήκη για τα σχολεία¹, η συλλογή εμπνευσμένων πρακτικών για την ενταξιακή εκπαίδευση και την αγωγή του πολίτη² και η δέσμη εργαλείων ΕΕΚ του Cedefop για την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου³ και το αποθετήριο συστημάτων και πρακτικών δια βίου προσανατολισμού⁴.
- η) Διάθεση αναλογικών πόρων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης εθνικών και ενωσιακών κονδυλίων, καθώς και άλλων μέσων στήριξης για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε εκπαιδευτικά εργαλεία, υποδομές και παιδαγωγικές μεθόδους [ειδικότερα του Erasmus+, του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+, το Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη», του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζων Ευρώπη», του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης, του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, του μηχανισμού χρηματοδότησης «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF2)].
- θ) Πρόβλεψη σχεδίου εφαρμογής με σαφείς στόχους και ορόσημα, σχεδίου παρακολούθησης και αξιολόγησης και της δημιουργίας μηχανισμού ή δομής συντονισμού, στο κατάλληλο ως προς τις εθνικές περιστάσεις επίπεδο, προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεργασία, να υποστηριχθεί η εφαρμογή και να καταστεί δυνατή η παρακολούθηση, η αξιολόγηση και η επανεξέταση της πολιτικής.

(2) Για να είναι αποτελεσματική, η ενοποιημένη στρατηγική θα πρέπει να βασιστεί σε ισχυρά **συστήματα συλλογής δεδομένων και παρακολούθησης**, τα οποία θα πρέπει:

- α) Να καθιστούν δυνατή την ανάλυση, σε όλα τα επίπεδα πολιτικής (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό) του εύρους, της συχνότητας εμφάνισης και των πιθανών αιτιών των χαμηλών επιδόσεων και της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, μεταξύ άλλων, με τη συλλογή των απόψεων περιθωριοποιημένων εκπαιδευομένων και οικογενειών.

¹ <https://www.schooleducationgateway.eu/el/pub/resources/toolkitsforschools.htm>

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2edab132-7fbc-11eb-9ac9-01aa75ed71a1>

³ <https://www.cedefop.europa.eu/en/toolkits/vet-toolkit-tackling-early-leaving>

⁴ <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices>

- β) Να χρησιμοποιούνται για τον σχεδιασμό και την καθοδήγηση της χάραξης πολιτικής, την παρακολούθηση της εφαρμογής και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των μέτρων που λαμβάνονται.
- γ) Να καθιστούν δυνατό τον έγκαιρο εντοπισμό και την ταυτοποίηση των εκπαιδευομένων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο ή εκείνων που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, ώστε να τους παρέχεται έγκαιρη και κατάλληλη στήριξη, χωρίς οι εν λόγω εκπαιδευόμενοι να χαρακτηρίζονται και να στιγματίζονται.
- δ) Να παρέχουν τη βάση για την ανάπτυξη αποτελεσματικής καθοδήγησης και στήριξης για τα σχολεία.

Τα δεδομένα και οι πληροφορίες θα πρέπει ιδανικά να καλύπτουν όλες τις βαθμίδες (προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, πρωτοβάθμια, κατώτερη δευτεροβάθμια, ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) και όλους τους τύπους εκπαίδευσης και κατάρτισης, να είναι διαθέσιμα σε διάφορα επίπεδα πολιτικής, ενώ πρέπει να συμμορφώνονται με τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Θα πρέπει να συλλέγονται ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες, κατά περίπτωση, με υψηλό επίπεδο ανάλυσης (για παράδειγμα, με βάση το φύλο, το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, το μεταναστευτικό υπόβαθρο, τους Ρομά και τις περιφερειακές διαφορές), καθώς και για ευρύ φάσμα παραγόντων που έχουν αρνητικό ή θετικό αντίκτυπο στα μαθησιακά αποτελέσματα (όπως συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, φοίτηση, συμμετοχή σε διαδικασίες μάθησης, κατάκτηση βασικών δεξιοτήτων, ευημερία στο σχολείο, ψυχική υγεία, αίσθημα του ανήκειν, ζητήματα συμπεριφοράς, εμπειρία αντιμετώπισης δυσμενούς διάκρισης κ.λπ.).

- (3) Για τη στήριξη των εκπαιδευομένων, έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες ορθές πρακτικές, η επιτυχής εφαρμογή των οποίων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη δέσμευση όλων των σχετικών παραγόντων (διευθυντών σχολείων, εκπαιδευτικών, εκπαιδευτών ή λοιπού σχετικού προσωπικού), σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό και σχολικό επίπεδο, σύμφωνα με τη δομή του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης:

Μέτρα πρόληψης

- α) Διασφάλιση της έγκαιρης αναγνώρισης αναπτυξιακών προβλημάτων, γλωσσικών ικανοτήτων και ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και συναισθηματικών δυσκολιών, καθώς και του έγκαιρου εντοπισμού εκπαιδευομένων που κινδυνεύουν να παρουσιάσουν χαμηλές επιδόσεις και να εγκαταλείψουν το σχολείο, με παράλληλη αποφυγή του χαρακτηρισμού και του στιγματισμού.
- β) Ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών επικεντρωμένων στον εκπαιδευόμενο και βασισμένων σε συμπεριληπτικές και σχεσιακές παιδαγωγικές προσεγγίσεις, και παροχή δυνατότητας για διαφοροποιημένες και εξατομικευμένες μορφές διδασκαλίας και μάθησης. Θα πρέπει να εξετάζεται το ενδεχόμενο συνδημιουργίας διδακτικού υλικού με παιδιά και νέους κατά περίπτωση, ιδίως όσον αφορά τους πόρους για την πρόληψη του εκφοβισμού, την κοινωνική και συναισθηματική εκπαίδευση, την επίλυση συγκρούσεων και την αντιμετώπιση προκαταλήψεων.
- γ) Ενσωμάτωση της κοινωνικής και συναισθηματικής εκπαίδευσης, της πρόληψης του εκφοβισμού και της ψυχικής και σωματικής υγείας στα προγράμματα σπουδών, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση.

- δ) Ενίσχυση των ικανοτήτων στη γλώσσα ή στις γλώσσες της σχολικής εκπαίδευσης, με παράλληλη αναγνώριση της αξίας και υποστήριξη της γλωσσικής πολυμορφίας των εκπαιδευομένων ως παιδαγωγικού πόρου για περαιτέρω μάθηση και εκπαιδευτικές επιδόσεις. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, αξιολόγηση των υφιστάμενων γλωσσικών γνώσεων· παροχή σημαντικής υποστήριξης στη μητρική γλώσσα του μαθητή και στη γλώσσα σχολικής φοίτησης· πρόσβαση σε διδασκαλία της γλώσσας της χώρας καταγωγής· μηχανισμούς για τη στήριξη της μετάβασης από τις τάξεις υποδοχής στις κανονικές τάξεις σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης.
- ε) Ειδικότερα, στήριξη της εκμάθησης της γλώσσας σχολικής φοίτησης από πρόσφυγες και νεοαφιχθέντες μετανάστες μέσω της έγκαιρης ένταξης σε κανονικές τάξεις και προγράμματα σπουδών, με την παροχή πρόσθετης εξατομικευμένης στήριξης σε κατάλληλο επίπεδο για την επιτάχυνση της κοινωνικής και ακαδημαϊκής μάθησης. Η συνεχής πρόσβαση σε γλωσσική και ακαδημαϊκή υποστήριξη και επαγγελματικό προσανατολισμό, σε συνδυασμό με τη συμμετοχή των γονέων και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, μπορούν επίσης να διαδραματίσουν καίριο ρόλο.
- στ) Προώθηση διαδραστικών και βιωματικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων με σκοπό την οικοδόμηση της αυτονομίας και της υπευθυνότητας των εκπαιδευομένων κατά τη διαδικασία μάθησης και την ενδυνάμωσή τους ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη των ικανοτήτων τους. Οι προσεγγίσεις αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν ευκαιρίες μικτής μάθησης (συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών πόρων, πρόσβασης σε βιβλιοθήκες, εργαστήρια, μουσεία, κοινοτικά κέντρα και στη φύση), λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των εκπαιδευομένων με αναπηρία, την ευέλικτη και ανομοιογενή οργάνωση του χρόνου και των περιβαλλόντων μάθησης, τη διεπιστημονική διδασκαλία και μάθηση, τη συνεργατική μάθηση και τη στήριξη από ομότιμους, καθώς και τη χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών για εκπαιδευόμενους με αναπηρία.
- ζ) Προώθηση πρακτικών αξιολόγησης που αντικατοπτρίζουν και υποστηρίζουν προσωπικές μαθησιακές ανάγκες και διαδρομές, ιδίως με την εκτεταμένη χρήση της διαμορφωτικής και συνεχούς αξιολόγησης, και με τον συνδυασμό πολλαπλών ψηφιακών και μη ψηφιακών μέσων και εργαλείων (π.χ. χαρτοφυλάκια, αξιολόγηση από ομότιμους και αυτοαξιολόγηση) που δεν συνεπάγονται αποκλεισμούς, ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές ανάγκες και είναι συμμετοχικά.

Μέτρα παρέμβασης

- α) Παροχή πλαισίων εντός των σχολείων τα οποία προσφέρουν στοχευμένη στήριξη σε όλους τους εκπαιδευόμενους που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες ή κίνδυνο να παρουσιάσουν χαμηλές επιδόσεις, μέσω μιας διεπιστημονικής και ομαδικής προσέγγισης (π.χ. προγράμματα καθοδήγησης, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης από ομότιμους· κινητοποίηση προσωπικού υποστήριξης, πρόσθετος χρόνος μάθησης κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους και/ή της περιόδου των διακοπών· πρόσβαση σε πρόσθετα μαθησιακά περιβάλλοντα).

- β) Στο πλαίσιο προσβάσιμων περιβαλλόντων χωρίς αποκλεισμούς, παροχή ενισχυμένης, εξατομικευμένης στήριξης σε εκπαιδευόμενους με πολύπλευρες και σύνθετες ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων κοινωνικών και συναισθηματικών αναγκών και αναγκών ψυχικής υγείας (π.χ. προσωπική καθοδήγηση, εξατομικευμένα σχέδια μάθησης, παρεμβάσεις από ειδικούς ψυχικής υγείας, ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις, διεπιστημονικές ομάδες, οικογενειακή υποστήριξη).
- γ) Παροχή λύσεων σε επίπεδο σχολείου ή σε συνεργασία με άλλους φορείς για εκπαιδευόμενους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ως προς την ικανοποίηση βασικών αναγκών λόγω του κοινωνικοοικονομικού τους υποβάθρου (π.χ. έλλειψη εκπαιδευτικού υλικού, δυσκολίες μεταφοράς, πείνα, διατροφικό έλλειμμα και έλλειμμα ύπνου).
- δ) Παροχή στοχευμένων προγραμμάτων χρηματοδοτικής στήριξης σε μειονεκτούντες εκπαιδευόμενους με σκοπό τη διευκόλυνση της μετάβασης τους στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση και την επιτυχή ολοκλήρωση σπουδών ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που οδηγούν στην απόκτηση των σχετικών τίτλων.
- ε) Παροχή χρηματοδοτικών ρυθμίσεων για πρόσφυγες και νεοαφιχθέντες μετανάστες εκπαιδευόμενους, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε ενισχυτική διδασκαλία ή τμήματα προετοιμασίας, κατά περίπτωση, και η ομαλή είσοδος στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλες τις βαθμίδες.

Συνδυαστικά μέτρα παρέμβασης/αντιστάθμισης:

- στ) Παροχή κοινωνικής και συναισθηματικής στήριξης στους εκπαιδευόμενους, ειδικότερα σε όσους βιώνουν αρνητικές εμπειρίες παιδικής ηλικίας, έχουν υποστεί τραύμα και σοβαρή κοινωνική ή συναισθηματική πίεση που εμποδίζει τη συμμετοχή τους στο σχολείο. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνεται η ενίσχυση του ρόλου των συμβούλων και των καθοδηγητών μεταξύ του προσωπικού, η διευκόλυνση της πρόσβασης των μαθητών σε επαγγελματίες και υπηρεσίες ψυχικής υγείας εντός και εκτός σχολείου, καθώς και η έγκαιρη παρέμβαση σε θύματα και θύτες εκφοβισμού. Δημιουργία στήριξης από ομότιμους και από την κοινότητα για την πρόληψη του εκφοβισμού/του κυβερνοεκφοβισμού και καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων.
- ζ) Διασφάλιση πρόσβασης σε ισότιμη, εύελικτη και επαρκή στήριξη σε πρόσφυγες και νεοαφιχθέντες μετανάστες, συμπεριλαμβανομένης κοινωνικής και συναισθηματικής στήριξης, με παροχή βοήθειας ώστε να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που σχετίζονται με το μετατραυματικό άγχος, τη μετανάστευση ή την εμπειρία της ένταξης. Ειδικότερα, η κοινωνική και συναισθηματική στήριξη θα πρέπει να ενσωματωθεί σε ένα ευρύτερο και διατομεακό σύστημα που θα λαμβάνει υπόψη όλες τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, σε συνεργασία με κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας, φορείς ψυχικής υγείας και κάθε άλλη σχετική υπηρεσία ή οργανισμό, και με την άμεση συμμετοχή των εκπαιδευομένων και των οικογενειών.
- η) Διευκόλυνση της πρόσβασης σε εξωσχολικές δραστηριότητες (αθλητισμός, τέχνες, εθελοντισμός ή εργασία στον τομέα της νεολαίας κ.λπ.) και βελτίωση της τεκμηρίωσης και της επικύρωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

θ) Ενίσχυση του εκπαιδευτικού προσανατολισμού, του επαγγελματικού προσανατολισμού και της συμβουλευτικής, καθώς και της εκπαίδευσης όσον αφορά τη σταδιοδρομία για τη στήριξη της απόκτησης δεξιοτήτων και ικανοτήτων διαχείρισης της σταδιοδρομίας. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνονται ενδοσχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως μάθηση στον χώρο εργασίας, επισκέψεις σε χώρους εργασίας, παρακολούθηση εργασίας, παιχνίδια σταδιοδρομίας ή δοκιμαστικά μαθήματα.

(4) **Οι διευθυντές σχολείων, οι εκπαιδευτικοί, οι εκπαιδευτές και το λοιπό προσωπικό** διαδραματίζουν καίριο ρόλο στο πλαίσιο της στρατηγικής. Για την απαιτητική αυτή ευθύνη, χρειάζονται στήριξη και εφόδια για να κατανοούν και να αντιμετωπίζουν την εκπαιδευτική ανισότητα, τις χαμηλές επιδόσεις και την αποσύνδεση από το σχολείο. Πέραν της παροχής των αναγκαίων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, απαιτείται επίσης η εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών εργασίας, όσον αφορά τον χρόνο, τον χώρο και τα μέσα. Έχουν προσδιοριστεί οι ακόλουθες ορθές πρακτικές:

Μέτρα πρόληψης:

α) Ενσωμάτωση της ένταξης, της ισότητας και της πολυμορφίας, κατανόηση των χαμηλών επιδόσεων και της αποσύνδεσης από το σχολείο, καθώς και αντιμετώπιση ζητημάτων ευημερίας, ψυχικής υγείας και εκφοβισμού, στο πλαίσιο όλων των θεσμοθετημένων προγραμμάτων αρχικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών.

β) Διασφάλιση ότι η υψηλής ποιότητας και βασισμένη στην έρευνα αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και η συνεχής επαγγελματική εξέλιξη προετοιμάζουν τους διευθυντές σχολείων, τους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές και το λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό ώστε:

- να κατανοούν τους παράγοντες κινδύνου και προστασίας που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στις ακαδημαϊκές επιδόσεις, στην αποσύνδεση ή την πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, καθώς και τις κοινωνικές, συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες·
- να κατανοούν ζητήματα ευημερίας, αναπηρίας και ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένου του μετατραυματικού άγχους, και να στηρίζουν την ανάπτυξη των κοινωνικών και συναισθηματικών ικανοτήτων των εκπαιδευομένων·
- να αναπτύσσουν ικανότητες διδασκαλίας σε πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα·
- να αναγνωρίζουν και να αμφισβητούν έμφυλα στερεότυπα στη διδασκαλία και τη μάθηση (συμπεριλαμβανομένων των χαμηλών προσδοκιών όσον αφορά τις επιδόσεις των αγοριών) και να αναπτύσσουν διδακτικές πρακτικές που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου και ευνοούν περισσότερο την παροχή κινήτρων και τη συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών·
- να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τους διάφορους τύπους μαθησιακών δυσκολιών·
- να χρησιμοποιούν συνεργατικές πρακτικές και να εργάζονται σε διεπιστημονικές ομάδες εντός του σχολείου, καθώς και με εξωτερικούς συνεργάτες·

- να χρησιμοποιούν διάφορες μαθησιακές προσεγγίσεις, εργαλεία και περιβάλλοντα, κατά περίπτωση, και να εφαρμόζουν ενεργά μικτή μάθηση, συνδυάζοντας εσωτερικές και εξωτερικές δραστηριότητες, εξατομικευμένη και ομαδική διδασκαλία και μάθηση, ψηφιακούς και μη ψηφιακούς πόρους κ.λπ.·
 - να χρησιμοποιούν μεθόδους και εργαλεία διαμορφωτικής αξιολόγησης στη διδασκαλία και τη μάθηση·
 - να προάγουν θετικό κλίμα μάθησης, μέσω στρατηγικών διαχείρισης της τάξης, πρόληψης του εκφοβισμού και επίλυσης συγκρούσεων, και να οικοδομούν σχέσεις εμπιστοσύνης με τους εκπαιδευόμενους, τους γονείς, τις οικογένειες και τους φροντιστές, ιδίως αυτούς που προέρχονται από περισσότερο μειονεκτικά περιβάλλοντα.
- γ) Παροχή κινήτρων σε εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, διευθυντές σχολείων και λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό ώστε να εργαστούν σε σχολεία με υψηλό ποσοστό μαθητών που βρίσκονται σε μειονεκτική από κοινωνικοοικονομική άποψη θέση. Ενθάρρυνση των εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών να πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τέτοιου είδους σχολεία.
- δ) Διασφάλιση ότι όλο το προσωπικό που ασχολείται με την εκπαίδευση όσον αφορά τη σταδιοδρομία και τον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό προσανατολισμό είναι καταρτισμένο, διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα και έχει πρόσβαση σε αρχική και συνεχή εκπαίδευση.
- ε) Στήριξη της ευημερίας των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών, των διευθυντών σχολείων και του λοιπού σχολικού προσωπικού, μεταξύ άλλων, μέσω της εξασφάλισης κατάλληλων συνθηκών εργασίας, υψηλής ποιότητας αρχικής εκπαίδευσης και συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης, πρόσβασης σε επαγγελματίες και υπηρεσίες υποστήριξης και ψυχικής υγείας, συνεργασίας και υποστήριξης από ομότιμους.

Μέτρα παρέμβασης:

- στ) Διευκόλυνση των ανταλλαγών προσωπικού, της μάθησης από ομότιμους και της στήριξης από ομότιμους μεταξύ εκπαιδευτικών, εκπαιδευτών και λοιπού εκπαιδευτικού προσωπικού και επαγγελματιών, μέσω δικτύωσης, σεμιναρίων και κοινοτήτων μάθησης πολλών επαγγελματικών ομάδων, καθώς και πρόσβασης σε κέντρα εμπειρογνωσίας και σε κατάλληλους πόρους που μπορούν να συμβάλουν στην προσαρμογή της διδασκαλίας και της μάθησης στις ιδιαίτερες ανάγκες όλων των εκπαιδευομένων. Ειδικότερα, διασφάλιση πρόσβασης σε εξειδικευμένα κέντρα πόρων ή συμβουλευτικές ομάδες, που μπορούν να παράσχουν τα απαραίτητα εργαλεία και τις παιδαγωγικές μεθόδους για τη στήριξη προσφύγων και νεοαφιχθέντων μεταναστών εκπαιδευομένων και για την εργασία σε πολλαπλές κοινότητες και σχολεία.
- ζ) Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι εναλλακτικές διαδρομές προς το επάγγελμα του εκπαιδευτικού μπορούν να αυξήσουν την πολυμορφία του εκπαιδευτικού προσωπικού και να ανοίξουν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού σε άτομα διαφορετικού υποβάθρου, συμπεριλαμβανομένων υποψηφίων που έχουν οι ίδιοι βρεθεί σε κοινωνικοοικονομικά μειονεκτική θέση.

(5) Για την προώθηση της εκπαιδευτικής επιτυχίας όλων των εκπαιδευομένων, οι «**ολιστικές σχολικές προσεγγίσεις**», στο πλαίσιο των οποίων όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας

(διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές και λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό, εκπαιδευόμενοι, γονείς και οικογένειες), καθώς και ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών (κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες νεολαίας, εργαζόμενοι στον τομέα της φροντίδας, ψυχολόγοι, ειδικοί σύμβουλοι ψυχικής υγείας/θεραπευτές, νοσηλευτές, λογοθεραπευτές, ειδικοί σε θέματα καθοδήγησης, τοπικές αρχές, ΜΚΟ, επιχειρήσεις, ενώσεις, εθελοντές κ.λπ.) και η κοινότητα γενικότερα, συμμετέχουν ενεργά και με συνεργατικό τρόπο, έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερος αποτελεσματικές. Οι επιτυχημένες πολιτικές μπορεί να περιλαμβάνουν:

Μέτρα πρόληψης:

- α) Εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου αυτονομίας για τη λήψη αποφάσεων από τους διευθυντές των σχολείων και τα διοικητικά συμβούλια, σε συνδυασμό με ισχυρή υποχρέωση λογοδοσίας.
- β) Διασφάλιση της ενσωμάτωσης της σχολικής επιτυχίας για όλους και της ευημερίας (συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης του εκφοβισμού, της καταπολέμησης των διακρίσεων, της ευαισθητοποίησης ως προς τη διάσταση του φύλου και ζητημάτων υγείας) στις διαδικασίες σχολικού σχεδιασμού και διακυβέρνησης (σχέδια σχολικής ανάπτυξης, δηλώσεις αποστολής, ετήσια ή πολυετή παιδαγωγικά σχέδια κ.λπ.) και ενθάρρυνση των σχολείων ώστε να σχεδιάζουν, να παρακολουθούν και να αξιολογούν ειδικά σχέδια ένταξης.
- γ) Διασφάλιση ότι οι εσωτερικοί και εξωτερικοί μηχανισμοί διασφάλισης της ποιότητας ασχολούνται με τη σχολική επιτυχία όλων των εκπαιδευομένων και την ευημερία στο σχολείο και περιλαμβάνουν επίσης στόχους και δείκτες για θέματα όπως το κλίμα μάθησης, ο εκφοβισμός και η ευημερία. Διασφάλιση της παροχής συμβουλών και υποστήριξης από την εξωτερική αξιολόγηση/επιθεώρηση στα υπό αξιολόγηση/επιθεώρηση σχολεία, υποστήριξη της αυτοαξιολόγησης των σχολείων και προώθηση νοοτροπίας αναστοχασμού και βελτίωσης των στρατηγικών και πρακτικών για την ένταξη και την ευημερία.
- δ) Παροχή ευκαιριών επαγγελματικής εξέλιξης και καθοδήγησης για τη στήριξη των διευθυντών σχολείων στη διαχείριση οργανωτικών αλλαγών και την προώθηση πρακτικών που δεν ενέχουν αποκλεισμούς.
- ε) Ενθάρρυνση ενός συμμετοχικού και δημοκρατικού σχολικού περιβάλλοντος στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του σχολείου και της τάξης και το οποίο χρησιμοποιεί συμμετοχικές μεθόδους προσαρμοσμένες στα παιδιά και στους νέους, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προέρχονται από περιθωριοποιημένα περιβάλλοντα.
- στ) Προώθηση σχολικής νοοτροπίας που δίνει αξία στην πολυμορφία, προάγει την ευημερία των εκπαιδευομένων, προωθεί το αίσθημα του ανήκειν και δημιουργεί ένα ασφαλές περιβάλλον για διάλογο σχετικά με αμφιλεγόμενα ζητήματα.

Συνδυαστικά μέτρα πρόληψης και παρέμβασης:

- ζ) Ενθάρρυνση συνεργατικών και διεπιστημονικών πρακτικών στο σχολείο και συμπράξεων με τοπικές υπηρεσίες, κοινωνικούς λειτουργούς και επαγγελματίες του τομέα της υγείας, επιχειρήσεις και την ευρύτερη κοινότητα.
- η) Ανάδειξη των σχολείων ως κοινοτικών κέντρων δια βίου μάθησης, όπου η εκπαίδευση και η κοινωνική ζωή συνδέονται στενά με τη γειτονιά και όπου η

κοινότητα αναλαμβάνει από κοινού την ευθύνη για το σχολείο ως χώρο μάθησης.

- θ) Προώθηση της δικτύωσης μεταξύ σχολείων, καθώς και κοινοτήτων μάθησης πολλών επαγγελματικών ομάδων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο για την προώθηση της αμοιβαίας μάθησης. Ενθάρρυνση των σχολείων να χρησιμοποιούν τους πόρους που διατίθενται στην ευρωπαϊκή εργαλειοθήκη για τα σχολεία, στη συλλογή εμπνευσμένων πρακτικών για την ενταξιακή εκπαίδευση και την αγωγή του πολίτη και στη δέσμη εργαλείων ΕΕΚ του Cedefop για την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.
- ι) Προώθηση της «γλωσσικής ευαισθητοποίησης» εντός και εκτός του σχολείου, μέσω της ενθάρρυνσης των σχολείων να εξετάσουν τους κανόνες, τις αξίες και τις συμπεριφορές απέναντι στη γλώσσα και την πολιτισμική πολυμορφία, μεταξύ άλλων, με τον εντοπισμό όλων γλωσσών που ομιλούνται εντός της σχολικής κοινότητας, με την εξασφάλιση της συμμετοχής γονέων και οικογενειών, φροντιστών και της ευρύτερης κοινότητας στη γλωσσική εκπαίδευση, με τη δημιουργία βιβλιοθηκών με πόρους σε διάφορες γλώσσες ή με τη διευκόλυνση εξωσχολικών γλωσσικών δραστηριοτήτων.
- ια) Στήριξη των σχολείων ώστε να ενσωματώσουν αποτελεσματικές πρακτικές σε κάθε στάδιο της «διαδικασίας εκμάθησης γλωσσών» των νεοαφιχθέντων μεταναστών (συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων), συμπεριλαμβανομένης της υποδοχής και της αξιολόγησης (π.χ. μέσω μιας ολοκληρωμένης και πολυδιάστατης αξιολόγησης του γραμματισμού, των γλωσσικών και άλλων βασικών ικανοτήτων), της τοποθέτησης και της εισαγωγής (π.χ. με τη διασφάλιση αρχικών προπαρασκευαστικών μαθημάτων ορισμένης διάρκειας, όπου είναι αναγκαίο, και με τη θέσπιση μέσων κοινωνικής πρόνοιας και ακαδημαϊκής υποστήριξης για τη διευκόλυνση της ομαλής μετάβασης στην κανονική εκπαίδευση) και της παρακολούθησης (για την πρόληψη του γεωγραφικού διαχωρισμού των μεταναστών μέσω των κριτηρίων εισόδου και εισαγωγής στο σχολείο).
- ιβ) Ενθάρρυνση της αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς, τους νόμιμους επιτρόπους και τις οικογένειες όσον αφορά την εκπαιδευτική πρόοδο και την ευημερία των παιδιών τους, μεταξύ άλλων, με τη βοήθεια πολιτιστικών διαμεσολαβητών από την τοπική κοινότητα. Εξασφάλιση της συμμετοχής γονέων, οικογενειών και νόμιμων επιτρόπων σε ενδοσχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες (όπως εθελοντισμός στην τάξη, ομάδες ανάγνωσης και μελέτης, σχολικά προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας σε βιβλιοθήκες και προγράμματα μετά το σχολείο, καθώς και ομάδες απασχόλησης, εκδηλώσεις επαγγελματικής ενημέρωσης, επαφή με χώρους εργασίας, επισκέψεις σε κέντρα επαγγελματικού προσανατολισμού κ.λπ.).
- ιγ) Προώθηση της ενεργής συμμετοχής των γονέων και των οικογενειών στη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο του σχολείου, μεταξύ άλλων, όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών, τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση, τα προγράμματα για την ευημερία και την ψυχική υγεία, την κοινωνική και συναισθηματική εκπαίδευση, τον επαγγελματικό προσανατολισμό, προώθηση και στήριξη της συμμετοχής γονέων από περιθωριοποιημένα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα.

- ιδ) Στήριξη της συμμετοχής των γονέων στην ανάπτυξη των αρχικών δεξιοτήτων των παιδιών τους στην ανάγνωση και στα μαθηματικά, όπως μέσω της παροχής βιβλίων για το σπίτι, πρωτοβουλιών οικογενειακού γραμματισμού κ.λπ. Αύξηση των ευκαιριών για οικογενειακή μάθηση και εκπαίδευση των γονέων, ιδίως για όσους έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας, σε σύμπραξη με τοπικές υπηρεσίες και ΜΚΟ.
- ιε) Παροχή πρόσθετης στήριξης σε σχολεία σε κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούσες περιοχές, με υψηλό αριθμό μαθητών από περιθωριοποιημένα περιβάλλοντα. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει μείωση της αναλογίας μαθητών–εκπαιδευτικών για τα εν λόγω σχολεία, κατά περίπτωση, καθώς και στοχευμένη διάθεση υλικού, εξοπλισμού και υποδομών.
- (6) Για την προώθηση της εκπαιδευτικής επιτυχίας όλων των εκπαιδευομένων, είναι απαραίτητη η παρέμβαση σε συστημικού επιπέδου χαρακτηριστικά που μπορούν να επηρεάσουν την ισότητα και την ένταξη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση με διάφορους τρόπους. Τα ακόλουθα διαρθρωτικά μέτρα μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την ανάπτυξη μιας ενοποιημένης και ολοκληρωμένης στρατηγικής:
- α) Διασφάλιση γενικής, ισότιμης πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή, υψηλής ποιότητας και επαρκώς στελεχωμένη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η οποία μπορεί να ενισχύσει την ευημερία των παιδιών και τη γνωστική και ευρύτερη κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη και να παρέχει στα παιδιά τα απαραίτητα εφόδια για να προοδεύσουν στην εκπαίδευση και στη ζωή.
- β) Ενίσχυση της υψηλής ποιότητας, ελκυστικής και ευέλικτης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η οποία συνδυάζει την απόκτηση επαγγελματικών και βασικών δεξιοτήτων.
- γ) Προώθηση ενεργητικών πολιτικών για την καταπολέμηση του διαχωρισμού, ιδίως με τη θέσπιση κανόνων εισαγωγής που θα καθιστούν δυνατή την ανομοιογενή σύνθεση του σχολείου και πολιτικών που επικεντρώνονται στην ποιότητα της μάθησης, και ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα οφέλη της πολυμορφίας στην τάξη για την ενίσχυση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων όλων των εκπαιδευομένων.
- δ) Στήριξη της ένταξης των εκπαιδευομένων με αναπηρία σε κανονικά σχολεία, με αποτελεσματική στήριξη που παρέχεται από καταρτισμένους εκπαιδευτές και λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό/συμβούλους ή επαγγελματίες του τομέα της υγείας. Αυτό θα πρέπει να συνοδεύεται από την άρση φυσικών εμποδίων στο σχολικό περιβάλλον, τη διασφάλιση της παροχής διδακτικού υλικού σε κατάλληλες μορφές και την προσφορά διαφοροποιημένων προσεγγίσεων διδασκαλίας και μάθησης.
- ε) Αποφυγή της επανάληψης τάξεων στον μέγιστο δυνατό βαθμό και αντικατάστασή της με μέσα παρακολούθησης και επισήμανσης, σε πρώιμο στάδιο, των μαθησιακών αναγκών και δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και οι νέοι και με την παροχή στοχευμένης και περισσότερο εξατομικευμένης στήριξης, κατά περίπτωση.
- στ) Εξεύρεση εναλλακτικών μεθόδων με σκοπό την έγκαιρη παρακολούθηση, προκειμένου να προωθηθούν θετικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ εκπαιδευομένων διαφορετικών επιπέδων ικανότητας σε ανομοιογενείς ομάδες και να μειωθεί ο αντίκτυπος του κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου στις επιδόσεις των εκπαιδευομένων μέσω του ακαδημαϊκού διαχωρισμού.

- ζ) Ενίσχυση της ευελιξίας και της διαπερατότητας των εκπαιδευτικών διαδρομών, για παράδειγμα με την προσφορά ανεξάρτητων ενοτήτων μαθημάτων, την προσφορά μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης ή την προώθηση της ευελιξίας όσον αφορά τη διάρκεια και τα σημεία εισόδου. Διευκόλυνση της μετάβασης μεταξύ βαθμίδων και τύπων εκπαίδευσης και μεταξύ σχολείου και μελλοντικής απασχόλησης, μεταξύ άλλων, μέσω ρυθμίσεων αναγνώρισης και επικύρωσης, επαγγελματικού προσανατολισμού που παρέχεται από καταρτισμένους επαγγελματίες και ενεργής συνεργασίας με ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων.
- η) Παροχή διαδρομών επιστροφής στην κανονική εκπαίδευση και κατάρτιση και διασφάλιση δωρεάν πρόσβασης σε ποιοτικά προγράμματα δεύτερης ευκαιρίας για όλους όσοι έχουν εγκαταλείψει πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, κάτι που θα μπορούσε επίσης να προταθεί στο πλαίσιο των εγγυήσεων για τη νεολαία.